Maak mij, HEER, met uw wegen vertrouwd, leer mij uw paden te gaan. Wijs mij de weg van uw waarheid en onderricht mij, want U bent de God die mij redt, op U blijf ik hopen, elke dag weer.

PSALM 23: 4-5 (NBV21)

Ontdek meer wandeling op
podwalks.izb.nl

De **IZB-Podwalks** zijn een nieuw initiatief om op een laagdrempelige manier over de God van de Bijbel, om van het evangelie te delen. Tijdens een wandeling leiden we mensen langs bijzondere plekken in een stad, dorp of wijk. We nodigen hen uit om even stil te staan, te luisteren, en met open ogen te zien en horen wat er op die plekken is gebeurd of nog steeds gaande is.

IZB PODWALKS

Goedereede

Door Coen Slurink, Wim de Vries, Leendert van Wezel, Roel Naberman en Jan Tanis.

izb

IZB Podwalk: Goedereede

1. De kerk (Coen Slurink)

Hier zijn we op de plaats waar elke zondag de gemeente samenkomt. We komen bij elkaar omdat op deze dag Jezus Christus is opgestaan uit het graf. Een onvoorstelbare gebeurtenis, en toch, het is echt waar!

Elke zondag is de kerk open voor iedereen. Er is een dominee die die week een preek heeft voorbereid en de woorden van God aan ons uitlegt. Wij geloven dat op die manier Jezus Christus in ons midden is. In het evangelie van Mattheus staat een bijzondere uitnodiging van Jezus zelf:

'Kom naar Mij toe, allen die vermoeid en belast zijn, en Ik zal u rust geven.'

We willen u en jou hartelijk uitnodigen om ook eens de kerk te bezoeken, de kerkdienst begint om 10.00 uur in de ochtend. Wees welkom!

2. Molen (Wim de Vries)

51°49'07.3"N 3°58'25.0"E

Als u aan het eind van de Molenstraat door de Molenpoort de stad verlaat ziet u aan de linkerzijde een molen staan die waarschijnlijk gebouwd is in 1719.

Indien de molen draait bent u altijd welkom. Als er niemand aanwezig is kunt u het hek aan de weg openen en bent u vrij om een rondje rond de molen te lopen of even uitrusten op 1 van de banken die daar staan. De molen is uniek wat betreft de twee buitentrappen met bordessen aan de zuidkant en noordzijde. De eerste zolder, maalzolder, is slechtst te bereiken via één van deze buitentrappen. Een binnentrap ontbreekt. Op de begane grond was oorspronkelijk sprake van een sobere woonruimte. Helaas ontbreken bouwsporen die kunnen wijzen op een bepaalde indeling van de bescheiden woning. De molen is aan de westkant van Goedereede gebouwd, omdat dit de plek is waar vandaan de meeste wind komt. Bovendien is de molen op een lichte verhoging geplaatst om de windvang, zoals de molen later is genoemd, te verbeteren. Met een oostenwind kan de molen bijna niet draaien vanwege de daar aanwezige bebouwing en een toren van 40 meter hoogte. Het betreft een ronde stenen korenmolen, waar velen korrels tot 1 meel gemalen worden.

In vroegere tijden stond de molen op zondag stil. Als na een windstille periode het zondags begon te waaien moest de molenaar toestemming vragen aan de burgemeester om te mogen malen. Op vrijwillige basis wordt er nog met de molen gemalen bij voldoende wind.

3. De toren (Leendert van Wezel)

51°49'06.4"N 3°58'32.1"E

Ten tijde van het proces tegen Nynke Dimmensdochter, de vermeende heks, was de grote kerk van Goedereede nog intact. De huidige kerk was oorspronkelijk het koor van de grote kerk. Tussen de huidige kerk en de toren was het schip van de kerk. Daar klonken in die tijd preken die zonder twijfel waarschuwden tegen hekserij en het werk van de duivel. De toehoorders werden waarschijnlijk ook door

preken in deze kerk gevoed in hun Middeleeuws magisch-realistisch wereldbeeld waarin alles wat je overkomt direct wordt toegeschreven aan God of aan de duivel. Had je een kool van iemand gehad en werd je na het eten ervan ziek? Dan zou je wel eens slachtoffer kunnen zijn van een kwade bezwering of vervloeking. Rituelen die wij nu bestempelen als bijgeloof waren toen alom aanwezig in het dagelijks leven. In tijden van dreiging en gevaar was er vaak een opleving van heksenvervolging. De redenatie was simpel: De ellende die ons overkomt is vast een oordeel van God over het kwaad dat onder ons is. Dan was de volgende vraag: wie is de boosdoener? Vrouwen die afweken van het 'normale' werden nogal eens als verdacht gezien. Nynke was een sterke vrouw, mondig en moedig. Waar in de stad geleden werd aan honger en gebrek door het stil liggen van de haringvangst en de handel had zij nog goed te eten op haar kleine hofstee buiten de stad.

Dit alles heeft waarschijnlijk bijgedragen aan haar terechtstelling. Er ontstond gaandeweg een volkshysterie rondom haar. Zij kon toch niet anders dan een heks zijn! Als je de aanklachten tegen haar leest zitten die allemaal op het vlak van 'contact gehad met Nynke en vervolgens… ziek geworden, gevallen, nare dingen meegemaakt… Zij moest toch wel een bron van kwaad zijn, en dat het met haarzelf onder deze omstandigheden goed ging, dat ze goed te eten had, werd gezien als een bewijs van haar pact met de duivel. Vlak voor haar terechtstelling werd de dreiging urgenter dan ooit. De Spanjaarden hadden Antwerpen ingenomen en zouden binnen een dag met hun schepen in Goedereede kunnen zijn. De Prins was vermoord. De situatie was chaotisch en de tekorten nijpend. Als je in die dagen bovenop deze toren stond, de kleine stad onder je zag liggen en om je heen keek zag je letterlijk aan alle kanten dreiging en gevaar. Er moest een daad worden gesteld om God gunstig te stemmen…

Dat nadat de reformatie in Goedereede was gekomen dit heeft plaatsgevonden is een confronterende spiegel. Juist nu de boodschap van vrije genade door het offer van de Heere Jezus Christus mocht en moest klinken, viel de bevolking van Goedereede terug in Middeleeuws bijgeloof met vreselijke gevolgen. Het leert ons wat er kan gebeuren als angst voor gevaar en voor het onbekende de overhand krijgt. Dan kan het – ook in christelijke kring – ernstig misgaan.
Wat een genade dat onze angst en onze daden niet het laatste woord hoeven te hebben. Toen, en ook nu, staat God boven de daden van ons mensen. Er heeft een kruis gestaan op Golgotha waarover drie uur lang de nacht viel. Maar op de derde dag kon het graf de Gekruisigde niet houden en barste Licht en Leven naar buiten. Hij, het Licht van de wereld, kan elke duisternis aan. In Hem is eeuwig Leven!

4. Paus Adrianus (Roel Naberman)

51°49'06.1"N 3°58'32.8"E

Bij de toren staat het beeld van een bijzondere man: Adrianus VI, de enige Nederlandse paus ooit. En wat veel mensen niet weten: hij was ook pastoor van Goedereede.

Adriaan Floriszoon Boeyens werd in 1459 geboren in Utrecht als zoon van een scheepstimmerman. Dankzij zijn grote talent voor studie groeide hij uit tot een van de meest gerespecteerde theologen van zijn tijd. Vanuit de universiteit van Leuven werd hij in 1492 benoemd tot pastoor van Goedereede.

Dat betekende niet dat hij hier dagelijks rondliep. In die tijd mochten geestelijken hun taken laten uitvoeren door een plaatsvervanger. Toch voelde Adriaan zich betrokken bij de stad. Hij bezocht Goedereede meerdere keren, onder andere in 1498 en 1505. Tijdens die bezoeken werd hij feestelijk ontvangen. Waarschijnlijk verbleef hij in het gebouw dat nu bekendstaat als De Gouden Leeuw, waar nog altijd wordt gesproken over de beroemde "pausenkamer".

Ondertussen maakte Adriaan een indrukwekkende carrière. Hij werd leermeester van de latere keizer Karel V, bisschop, kardinaal en uiteindelijk zelfs regent van Spanje. Toen paus Leo X in 1521 overleed, kozen de kardinalen onverwacht deze Nederlander tot nieuwe paus.

Op 9 januari 1522 werd Adriaan verkozen tot paus Adrianus VI. Deze nieuwe paus stond bekend als een uitzonderlijk vrome en integere man. Macht en rijkdom trokken hem weinig aan. Zijn geloof was gebaseerd op eenvoud, studie en dienstbaarheid. Zelfs als paus bleef hij sober leven en probeerde hij misstanden binnen de Kerk te bestrijden. Voor Adrianus was geloof geen kwestie van status,

maar van verantwoordelijkheid. Zijn pontificaat duurde slechts twee jaar. In 1523 overleed Adrianus VI in Rome. Een paus uit Utrecht, begraven in Rome, maar voor altijd verbonden met Goedereede.

5. Steen in het oude Stadhuis (Jesaja 33:1) (Coen Slurink)

51°49'05.4"N 3°58'38.9"E

Op deze plaats staat een verwijzing naar een opmerkelijke Bijbeltekst. Het is belangrijk om te beseffen dat deze steen is geplaatst naar aanleiding van de bevrijding van de Duitse overheersing. Het hele volk, in het bijzonder de joden in Nederland, hadden zeer zwaar geleden onder de Duitse overheersing. De bevrijding werd gezien als geschenk van God. God had Nederland verlost van een duistere macht.

In het Bijbelboek van Jesaja staat in Hoofdstuk 33 de volgende tekst:
"Wee u die verwoest terwijl u zelf niet verwoest bent, die trouweloos handelt zonder dat men trouweloos tegen u handelt! Wanneer u klaar bent met verwoesten, zult u zelf verwoest worden. Wanneer u klaar bent met trouweloos handelen, zal men trouweloos tegen u handelen."

De duistere macht van het Nationaal Socialisme had veel kapot gemaakt in ons land. Meer dan 100.000 Joden zijn als beesten afgevoerd naar concentratiekampen om daar te worden vermoord. Op de Mariadijk kunt u een begraafplaats vinden ter herinnering aan Joodse inwoners van Goedereede. Maar ook valt te denken aan het bombardement van Rotterdam, de enorme honger van 1944, de razzia in Putten en de vele andere slachtoffers die als gevolg van de oorlog te betreuren waren.

Duitsland heeft zelf de gevolgen moeten dragen van deze oorlog toen ook Duitse steden gebombardeerde werden door de geallieerde troepen. Reken maar dat ook hierdoor ontzettend veel onschuldige burgers in Duitsland zijn omgekomen. Nee, daar hoeven we niet triomfantelijk over te doen. Dit is een gevolg van het duistere handelen van het Nationaal Socialisme. Zowel vriend als vijand heeft hiervan zwaar geleden.

Veel mensen zijn het geloof in God kwijt geraakt. Ze zeggen dan: Als er een God bestaat: waarom voorkomt hij dan niet al die onschuldige slachtoffers?

6. De Markt (Leendert van Weezel)

51°49'04.9"N 3°58'39.5"E

Op deze prachtige plek werd begin 1586 een brandstapel gebouwd waarop Nynke Dimmensdochter werd terechtgesteld. Deze gruwelijke terechtstelling vond plaats omdat Nynke veroordeeld was wegens hekserij. In de oude verslagen van dit heksenproces is te lezen dat ze steeds ontkende en dat zij getuigde van haar geloof in God. De stadsgenoten vonden haar echter verdacht. Goedereede werd in die tijd getroffen door grote armoede, maar Nynke kon - als boerenweduwe in haar eentje - die moeilijke periode goed doorkomen op haar kleine hofstee buiten de stad. Uit de verslagen komt het beeld naar voren van een sterke, moedige en mondige vrouw. De stadsgenoten vonden haar 'vreemd' en 'bedreigend'. Het resulteerde in een terechtstelling. Iedereen sprak over de duivel, Nynke sprak over God en gaf aan dat Hij haar enige hoop was in alles wat met haar gebeurde... en de kerk speelde een hoofdrol in haar veroordeling...

Dit vreselijke verhaal leert ons dat geloof niet altijd op de plek te vinden is waar je het verwacht. En soms juist wel op de plek waar je het niet verwacht. Maar ook dat geloof kracht geeft, ook in de zwaarste omstandigheden.

God leert ons Hem lief te hebben boven alles en onze naaste lief te hebben als onszelf. Het is confronterend te beseffen dat niet alleen in de 16e eeuw dit mooie stadje in de ban kon komen van polarisatie en veroordeling. Dat gevaar is er voor ons allemaal nog steeds...

En ondanks dat (!) blijft God Degene van Wie we lezen dat Hij de wereld (ook die wereld vol over elkaar oordelende mensen) zo lief had dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gezonden heeft, opdat een ieder die in Hem gelooft, niet verloren gaat maar eeuwig leven heeft (Joh. 3:16)

Heere, leer ons leven van Uw genade alleen. Verlos ons van angst, bijgeloof en vooroordelen en leer ons leven uit de kracht van Uw Evangelie. Amen

7. De visserij van Goedereede (Jan Tanis)

51°49'05.1"N 3°58'41.4"E

We zien hier de al oude haven van Goedereede waar vroeger voor 1958 de zogenaamde botters de vissersschepen van toen in het weekend lagen. Ook kwamen er regelmatig beurtschippers met handel naar Goedereede. De vissers voeren elke maandag met hoogwater uit dit kon alleen met hoogwater anders zaten ze vast aan de grond. Ze gingen de zee op en probeerden hun schepen vol te vangen met vis zoals tong, schol, schar, poon enz. Dit was en is nog steeds volgens dit oude gedichtje:

Al werpt de visser keer op keer, zijn netten in de diepte neer .
Zo baat hem al zijn arbeid niet, als God Zijn zegen niet gebiedt.

Zo is dit zeker nog steeds van kracht zo heeft de visser ook met alle weer en winden te maken zelfs soms met stormen. Dan denkt men ook aan psalm 107: Zij die de zee bevaren met schepen rijk bevracht. Zien op de grote baren Gods Wijsheid, gunst en macht. Daar leren zij de daan des Heeren klaar bemerken , en in diepe paan zijn grote wonderwerken.

De visser gaat op donderdag of vrijdag weer naar huis maar ging eerst zijn vis verkopen aan de visafslag in Scheveningen of Rotterdam en kwam daarna weer in deze haven om weekend te houden.

Na 1958 zijn de deltawerken gekomen en is er een haven op Stellendam gemaakt waar heden ten dage nog de vissersschepen aanmeren en ook daar hun vis aan de markt brengen.

8. De Steen van Kaïn en Abel (Coen Slurink)

51°49'06.8"N 3°58'44.1"E

We vinden hier (in de Achterstraat) een afbeelding van Kaïn en Abel. Dit zijn de eerste twee kinderen die volgens de Bijbel geboren zijn bij Adam en Eva. Adam en Eva waren de eerste mensen die volgens de Bijbel door God geschapen zijn. Ze mochten dicht bij Gods nabijheid leven, iedere dag waren zij in de 'Hof van Eden'.

Echter, de duivel was ook in deze hof aanwezig en hij probeerde de mens te verleiden. Adam en Eva werden verleid om tegen God in te gaan en daarmee hun eigen begeerte te volgen in plaats van God te gehoorzamen en Hem daardoor te eren.

Maar omdat ze God niet de plaats gaven die Hij mocht hebben (als Schepper van hemel en aarde) konden ze niet langer in deze prachtige Hof van Eden blijven. Eenmaal buiten het paradijs ontvingen ze twee kinderen, Kaïn en Abel. Al snel werd duidelijk wat de gevolgen waren van het leven buiten het paradijs. Abel had God lief, Kaïn niet, hij was diep jaloers op zijn broer. Zelfs zo erg dat hij hem dood sloeg.

Tja, toch een droevig verhaal. Wat zou de mensen er vroeger toe bewogen hebben om zo'n steen in de straat te maken? Zo'n fraai verhaal is het nu ook weer niet. Misschien wilde men hiermee elkaar waarschuwen. Want deze ellende gebeurt immers in het groot en in het klein? Zijn veel ruzies en oorlogen immers niet terug te brengen tot Jaloersheid en afgunst? Hoe vaak gunnen wij elkaar het licht niet in de ogen?

De Bijbel houdt ons voor: Heb God lief boven alles, houdt van je naaste net zoveel als je van jezelf houdt.

Dit is één van de moeilijkste vragen om te beantwoorden. We zullen nooit een antwoord vinden dat u helemaal zal bevredigen. Maar wel kunnen we iets vertellen over wie God is. God heeft zich in de tijd ontfermd over deze wereld. Hij

offerde Zijn eigen lieve Zoon op voor de schuld van de mensheid.

We leven nu in de 21e eeuw na Christus. Onze jaartelling verwijst naar Jezus Christus die in het jaar 0 naar deze wereld is gekomen. Deze Jezus is in de wereld gekomen om alle zonde en schuld weg te dragen. Hij stierf aan het kruis, voor ons. Zo is God toch dichtbij in het lijden. Zo is er ook hoop op gerechtigheid.

9. Keetje van Bekaf (Coen Slurink)

51°49'02.5"N 3°58'52.2"E

Deze vrouw staat symbool voor de roerige geschiedenis van ons land. Maar liefst 140 jaar (van ca. 1350 tot 1490) duurden de Hoekse en Kabeljauwse twisten, een langdurige strijd tussen de plattelandsadel (Hoeken) en de stedelijke elites en handelaren (Kabeljauwen).

Op een gegeven moment lagen Hoekse troepen voor de poorten van Goedereede. De stad was niet per se een Kabeljauwse vesting, maar moest handelen uit lijfsbehoud. Binnendringende troepen dreigden plundering, gijzeling en geweld, terwijl de mannen op zee waren vanwege de visserij. De vrouwen van Goedereede verdedigden de stad op een indrukwekkende en intelligente manier, met improvisatie en moed. Het is bijzonder hoe een klein stadje zich zo succesvol kon verzetten tegen een veel grotere troepenmacht.

Na 1490 ontstond er meer stabiliteit door sterker centraal gezag onder de Bourgondische hertogen. Dit bracht Nederland rustiger vaarwater en legde de basis voor verdere politieke en economische stabiliteit in de regio.

10. De Joodse begraafplaats (Coen Slurink)

51°48'57.8"N 3°58'20.6"E

Hier staat u bij een Joodse begraafplaats, de mensen die hier begraven liggen zijn al lang geleden begraven, mogelijk al vòòr het jaar 1800 al, deze begraafplaats is dus erg oud. Het herinnert ons eraan dat hier dus ook in Goedereede een Joodse gemeenschap heeft gewoond. De laatste begrafenis heeft plaatsgevonden in 1873. Daarna heeft de Joodse gemeenschap haar doden in Dirksland en Middelharnis begraven.

Het verschrikkelijke feit is dat als gevolg van de tweede wereldoorlog bijna alle Joodse bewoners op het eiland Goeree-Overflakkee zijn omgekomen in de Duitse vernietigingskampen. Deze gruwelijke werkelijkheid (die zich over grote delen van Europa heeft voltrokken) moeten wij ons blijvend herinneren.

Ontdek alle wandeling op
podwalks.izb.nl